

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Sayı : 18162
Tarih : 19.04.2022

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 19/04/2022 16:36
Sayı: E-120.10-1002938

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Son günlerde neredeyse tüm cezaevlerinde hak ihlalleri yaşandığı kamuoyuna yansımaktadır. Cezaevi'nde tutuklulara yönelik işkence, darp, cebir, hakaret, tehdit, intihara sürüklenme, yaşam hakkı ihlalleri gibi uygulamaların yapıldığı, sağlık, iletişim, sosyalleşme vb haklarının keyfi uygulamalarla engellendiğine ilişkin iddialar da kamuoyuna yansımaktadır. Bununla birlikte, 2021 yılı itibariyle cezasının infazını tamamlamış birçok siyasi tutuklunun, kamuoyunda infaz yakma olarak bilinen ve hükümlüye verilen disiplin cezası yöntemleriyle, cezaevinden çıkmaları engellenmektedir.

Cezaevlerinde yaşamını yitiren siyasi tutukluların cenazesi din görevlileri tarafından "yasak" olduğu gerekçesiyle yıkanmamakta ve dini vecibeleri yerine getirilmemektedir.

Bu bağlamda cezaevlerinde yaşanan ihlallerin etkin bir şekilde araştırılması varsa sorumluların açığa çıkarılarak sorumlular hakkında işlem yapılması ve söz konusu hak ihlallerin önlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılması için gereğini bilgilerinize arz ederim.

Ömer OCAKAN
Şanlıurfa Milletvekili

GEREKÇE ÖZETİ

Adalet Bakanlığı son verilerine göre, Türkiye’de 271 bin kapasiteli 384 ceza infaz kurumunda toplam 314 bin tutuklu/hükümlü bulunmaktadır. 2021 yılına ait verilere göre, Avrupa Konseyi’ne üye ülkelerin geçen yıl “nüfusa oranla hapsedilen insan sayısında” da oranların en yüksek olduğu ülkelerin başında yine Rusya ve Türkiye gelmektedir.

İşkenceye sıfır tolerans söylemiyle iktidara gelen AKP iktidarı özellikle son beş yılda cezaevlerinde adeta yıldırma politikası uygulamaktadır. Çünkü cezaevlerindeki işkence, kötü muamele ve hak ihlalleri sıklıkla kamuoyuna yansırken uzun süren yargılama süreçleri ile haksız tutuklamalar nedeniyle ciddi mağduriyetler yaşanmaktadır.

Cezaevlerinde yaşanan hak ihlallerinin yanı sıra 2021 yılı itibariyle cezasının infazını tamamlamış birçok siyasi tutuklu, kamuoyunda infaz yakma olarak bilinen ve hükümlüye verilen disiplin cezası yöntemleriyle, cezaevinden çıkmaları engellenmektedir. Özgürlük İçin Hukukçular Derneği’ne (ÖHD) yapılan başvurulara göre, Şubat 2022 itibarıyla infaz süresini tamamladığı halde en az 116 tutuklunun eşitlik hakkı hiçe sayılarak sergilenen subjektif yaklaşım nedeniyle tahliye edilmediği anlaşılmaktadır.

1 Ocak 2021 itibariyle uygulanan düzenlemeyle hükümlüler, iyi hal tespitinde 6 ayda bir idari ve gözlem kurulları tarafından değerlendirmeye tabi tutulmaktadırlar. Bununla eşitlik hakkı hiçe sayılarak sergilenen subjektif yaklaşım nedeniyle onlarca mahpusun tahliye edilmediği bildirilmektedir. Bununla birlikte, İnsan Hakları Derneği İHD’nin kayıtlarına göre son beş yılda 255, son bir ayda 5 tutuklu/hükümlü yaşamını yitirmiş, 604’ü ağır olmak üzere 1604 hasta tutuklu/hükümlü bulunmaktadır.

GEREKÇE

Ceza İnfaz Sistemi’nde Sivil Toplum Derneği (CİSST) Koordinatörü Berivan Korkut, işkence ve kötü muamele karşısında siyasi mahkumlara kıyasla destek mekanizmalarına daha zor ulaşan ve bu nedenle yalnızlaşan adli mahkumlardan çok sayıda başvuru aldıklarını ve mahkûm ailelerinin endişesinin de her geçen gün büyüdüğünü dile getirmektedir. Korkut, “*Şiddet sarmalından çıkamayacağını düşünenlerde kendilerine zarar vererek baskıyı engelleyebileceğini düşünme davranışı geliyor. Son dönemde hem kendine zarar verenlerin başvuruları hem de başvurulardaki şiddetin dozu arttı. Öyle ki şiddet, cezaevlerindeki gündelik hayatın parçası haline gelmiş durumda*” ifadeleriyle durumu özetlemektedir.

Bu bağlamda son günlerde cezaevlerinde yaşanan hak ihaleleri ile ilgili olarak kamuoyuna yansıyan birkaç örnek aşağıda belirtilmektedir;

- 6 Nisan 2022 tarihinde Silivri 5 Nolu L Tipi Cezaevi'nde en az 8 mahpusun 60 infaz memuru tarafından toplu işkenceye maruz kaldıkları, intihara zorlandıkları 8 mahpusun Silivri Devlet Hastanesi'ne kaldırıldığı ve işkencenin ardından 2 mahpusun yaşamını yitirdiği iddia edilmektedir.

Silivri 5 Nolu L Tipi Cezaevi İdaresi ve Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü, Ferhan Yılmaz'ı kalp krizi geçirdiğini açıklamıştır. Bununla birlikte Ferhan Yılmaz'ın ölüm belgesine bulaşıcı hastalık yazıldığı basında yer almıştır. Ancak Ferhan Yılmaz'ın işkence sonucu yaşamını yitirdiği iddia edilmektedir.

Silivri Cumhuriyet Başsavcılığı, Ferhan Yılmaz'a ilişkin basında yer alan bilgilerin gerçeği yansıtmadığını, haberlerin “dezenformasyon” amaçlı olduğunu ileri sürmüştür.

- 13 Nisan 2022 tarihinde Diyarbakır 1 Nolu Yüksek Güvenlikli Cezaevinde bulunan mahpuslar işkenceye maruz kalmış, bir hafta arayla tekrarlanan işkence, kötü muamele ve insan hakkı ihlallerinin son bulması amacıyla 14 Nisan 2022 tarihinde 3 günlük açlık grevine başladıklarını duyurmuşlardır. Diyarbakır Barosu İnsan Hakları Merkezi Cezaevi İzleme Komisyonu Başkanı Avukat Gizem Miran, 2021'den bu yana çocuk cezaevleri de dahil olmak üzere merkeze gelen işkence ve kötü muamele başvurularının arttığını ifade etmektedir.
- ÖHD Van Şubesi Avukatları Patnos L Tipi Kapalı Cezaevi'ne yaptıkları görüşmelerde; 3 mahpusun bahçede ayakta sayımı reddetmesi üzerine gardiyanlar tarafından darp edildikleri, vücutlarında kırık ve darp izleri olduğu yönündeki bilgileri kamuoyunda paylaşmıştır. Buna bağlı olarak cezaevinde artan hak ihlalleri nedeniyle de mahpusların 5'er günlük dönüşümlü açlık grevine başladıklarını da duyurmuşlardır. Yine 9 Nisan 2021 tarihinde Ağrı Patnos L Tipi Cezaevi'nde tutulan 3 mahpusun (Bilal Babahan, Vedat Kalın ve Ferit Kaşçı) elleri kelepçelendikten sonra infaz koruma memurlarının fiziksel şiddetine maruz kaldığı ve mahpusların vücutlarının çeşitli yerlerinden yaralandıkları öğrenilmiştir.
- Iğdır S Tipi Kapalı Cezaevi'nde 20 Şubat 2022 tarihinde Sezer Alan ve 19 Mart 2022 tarihinde Sinan Kaya, şüpheli bir şekilde yaşamını yitirmiştir.
- Manisa Akhisar Cezaevi'nde 28 yıldır tutuklu bulunan Mehmet Sevinç'in, 3 Nisan 2022 tarihinde kaldığı tek odalı koğuştaki beyin kanaması geçirerek hastaneye kaldırıldıktan sonra yaşamını yitirdi. Aileye cenaze aracı verilmedi. Kocaeli'nin Darıca ilçesine bağlı Piri Reis Mahallesi'nde bulunan Piri Reis Camii'ne getirilen Mehmet Sevinç'in cenazesi, imam tarafından “yasak” olduğu gerekçesiyle yıkanmadı, dini vecibeleri

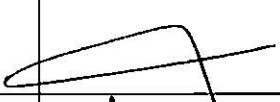
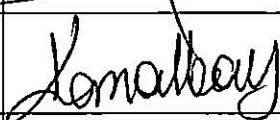
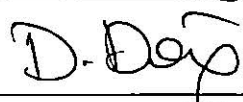
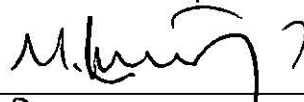
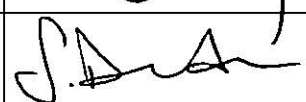
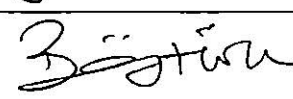
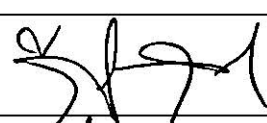
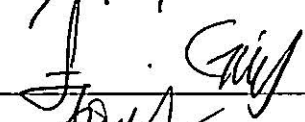
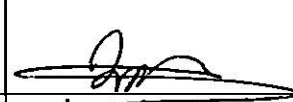
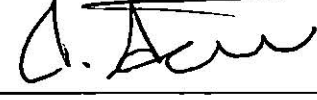
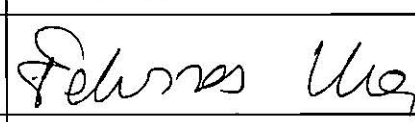
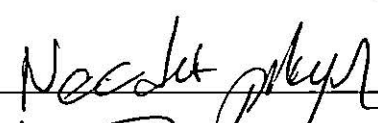
yerine getirilmedi. Ailenin kendi imkanlarıyla getirdiği başka bir imam, Sevinç'in cenazesini yıkayarak dini vecibelerini yerine getirmiştir. Cenazeye katılmak için araçlarıyla gelen yurttaşlara da cami bahçesi etrafında araçlarını park ettikleri gerekçesiyle para cezası kesilmiş ve cenazeyi takip etmek için camiye giden gazeteciler de polis tarafından engellenmiştir.

- Şanlıurfa 2 No'lu T Tipi Cezaevi de Ekim 2021'de koğuş değişikliği sırasında işkence ve kötü muamele iddiaları ile gündeme gelmişti. Son olarak tutuklulardan İbrahim Etem Göktürk, verdiği dilekçelerin işleme alınmadığı ve kendisine görüntülü görüşme olanağının sunulmadığı ailesine bildirmiştir.
- Bütün bunlarla birlikte İnsan Hakları Derneği (İHD)'nin İç Anadolu Bölgesi'nde bulunan cezaevleri hakkındaki raporuna göre; 287 tutuklunun İHD'ye yaptığı başvuruda cezaevlerinde birçok tutuklu, kitap taleplerinin karşılanmadığını, sınırlamaların devam ettiğini ve süreli yayınlara erişemediklerini belirtmişlerdir. Bu bağlamda, Evrensel, Yeni Yaşam, Kürtçe Xwebun, Atılım ve Birgün gazeteleri ile birlikte birçoğu da Kürtçe kitaplar ile mektupların tercüman olmadığı gerekçesiyle kendilerine teslim edilmediği anlaşılmaktadır.

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü kamuoyuna yansıyan bu iddiaları sıklıkla yalanlamış olsa da mahpusların avukatları ve aileleri ile yaptıkları görüşmelerde cezaevinde işkence ve kötü muamelenin halen devam ettiği anlaşılmaktadır.

Cezaevlerindeki bu tablo, Türkiye'nin insan hakları ve hukuk karnesidir. Tutuklulara uygulanan keyfi muamele ve işkencenin ısrarlı şekilde sürdürülmesi tüm hukuki normlara da aykırıdır. Türkiye'nin iç barışın sağlanması için ilk olarak cezaevlerinde yaşanan hak ihalelerinin giderilmesine yönelik olacaktır.

Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler ve kanunlara rağmen hapisanelerde işkence ve kötü muamele uygulamalarının tespit edildiği ve işkence iddiaları ile ilgili görevlilere cezasızlık politikası uygulandığına dair hukuksuzlukların önlenmesi, cezaevlerindeki hak ihlallerinin tespiti ve incelenmesi amacıyla bir Araştırma Komisyonu kurulması elzemdir.

1	FATMA KURTULAN	MERSİN	
2	ZÜLEYHA GÜLÜM	İSTANBUL	
3	MUSA PİROĞLU	İSTANBUL	
4	SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ	İZMİR	
5	DERSİM DAĞ	DİYARBAKIR	
6	MURAT SARISAÇ	VAN	
7	SAİT DEDE	HAKKARİ	
8	BERDAN ÖZTÜRK	AĞRI	
9	HİŞYAR ÖZSOY	DİYARBAKIR	
10	EBRÜ GÜNAY	MARDİN	
11	OYA ERSOY	İSTANBUL	
12	ŞEVİN COŞKUN	MUŞ	
13	PERO DUNDAR	MARDİN	
14	DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR	AĞRI	
15	AYŞE ACAR BAŞARAN	BATMAN	
16	KEMAL BÜLBÜL	ANTALYA	
17	FELEKNAS UCA	BATMAN	
18	NECDET İPEKYÜZ	BATMAN	
19	NUSRETTİN MAÇIN	ŞANLIURFA	
20	İMAM TAŞÇIER	DİYARBAKIR	